

Liberec ocenil historičky Kateřinu Portmann i Annu Habánovou

16.4.2026 - Adam Pluhař | Technická univerzita v Liberci

Historička Kateřina Portmann z katedry historie FP TUL získala za přínos v oblasti vzdělávání, demokracie a lidských práv Medaili města Liberce. Město Liberec zároveň ocenilo kurátorskou práci další členky katedry - Annu Habánovou. Tato historička umění a kurátorka získala třetí místo v soutěži Kulturní počin roku 2025.

Oceněná Kateřina Portmann říká, že medaile patří všem lidem, kteří nespravedlivě zmizeli z veřejného prostoru a vracejí se nyní prostřednictvím historických výzkumů. *„Ocenění vnímám jako důkaz, že Liberec mou ‚drzost‘ a touhu vracet do veřejného prostoru osudy lidí nespravedlivě vymazaných a nechtěných už nejen tiše toleruje, ale snad i přijímá za své. Medaili nepovažuji za svou. Patří těm, kteří z paměti našeho města zmizeli jen proto, že někomu překážel jejich původ nebo přesvědčení. Patří lidem, kteří odsud museli odejít, ačkoliv sem neodmyslitelně patřili. Jim děkuji za inspiraci a za to, že mi do života – přestože sami již na tomto světě nebyli – přivedli řadu vzácných lidí z celého světa, kteří můj život v mnoha ohledech zásadně obohatili. S hlubokou úctou, pokorou a láskou toto ocenění věnuji právě jim. Vnímám ho jako jejich symbolický návrat domů,“* zhodnotila ocenění Kateřina Portmann.

Medaili města Liberce získala za dlouhodobý přínos k poznání moderních dějin regionu i za aktivní propojování akademického výzkumu s veřejným prostorem. Historička se totiž snaží o to, aby náročná témata 20. století jako holokaust, poválečný odsun, retribuční kolaborace nebo politické procesy 50 let přibližovala laické veřejnosti srozumitelně a společensky přístupnou formou. Historička tak otevírá prostor pro vzájemné prolínání města a univerzity.

Doktorka Portmann je autorkou projektu „Návrat domů“ – dlouhodobé kritické reflexe česko-německo-židovských kořenů města. Projekt dokázal symbolicky vrátit občanství potomkům obyvatel a obyvatelk města zavražděných při holokaustu a dal také vzniknout vysoce hodnocené publikaci. Je výsledkem badatelské práce trvající dvanáct let.

Historička je i autorkou výzkumného projektu Místa paměti – po stopách bývalých libereckých spoluobčanů I a II.

Doktorku Portmann navrhla na ocenění Věra Vohlídalová, bývalá ředitelka Krajské vědecké knihovny v Liberci a jedna z výrazných osobností města. Oceňuje mimo jiné způsob výuky a práci se studenty. Podstatu práce doktorky Portmann shrnula lapidárně: *„Učit mladé je jejím posláním a pro to, co dělá, hoří. A to zapaluje i druhé.“*

V laudatii Věry Vohlídalové zazněla i slova studujících doktorky Portmann. Svoji pedagožku mají studenti a studentky velmi rádi – ostatně, v liberecké obřadní síni se musela přidávat místa k sezení. *„Doktorka Portmann nás formovala nejen odborně, ale i lidsky. Vedla nás k tomu, abychom historii vnímali v mezinárodním kontextu a zároveň ji objevovali ve svém bezprostředním okolí. Učila nás, jak dějiny zpřítomňovat, hledat souvislosti mezi minulostí a přítomností a ukazovat, že historie má své místo i v současném veřejném prostoru. Společně jsme pracovali na projektu Návrat domů, jenž mapoval osudy obyvatel Liberce, kteří byli během 20. století nuceni město opustit. Mapoval oběti holokaustu i vyhnané německy mluvící obyvatele. Výzkum vyústil ve veřejné aktivity, jako je pokládání stolpersteinů čili kamenů zmizelých, historických procházek a vydáním knihy, která se objevila v širší nominaci na cenu Magnesia Litera.“*

Během slavnostního obřadu došlo i na jindy nevídanou věc. Autorka obřadního scénáře Miluše Charyparová nechala zahrát nejen píseň „Život je jen náhoda“, jež řadu let doprovází pietní akty katedry historie, árii „Měsíčku na nebi hlubokém“ z Dvořákovy Rusalky, která má pro Kateřinu Portmann osobní význam nebo klezmer píseň „Az Der Rebbe Elimelech“ v podání Veroniky Mirekové a Hany Frejkové – její prarodiče patří mezi liberecké oběti holocaustu. Zazněla také píseň německé skupiny Rammstein v podání zpěváka revivalové kapely Rammstein Members Club. *„Martin Čermák se svou interpretací písně Zeit od mých milovaných Rammstein pro mě byl opravdovým vrcholem večera. Rammsteini jsou pro mě dlouhá léta symbolem svobodomyslnosti, odvahy a otevřenosti; jejich texty provokují a bourají mýty i klišé, což je mi velmi blízké. Celý obřad byl pro mě neskutečně radostným momentem, aktem sounáležitosti a nadějí, že Liberec svou minulost bere za svou a staví se k ní čelem. Její přijetí je podle mě jedním z klíčových pilířů posílení identity, zhojení starých ran a možnosti tvořit nové, pozitivní příběhy města pod Ještědem,“* svěřila se Kateřina Portmann.

V roce 2025 se Kateřina Portmann stala držitelkou Ceny ministra školství za vynikající vzdělávací činnost na vysoké škole. [Psali jsme](#).

Projekt „Návrat domů“ zase loni získal hlavní cenu města Liberce za Kulturní počin 2024. [Psali jsme](#).

Ocenění pro Annu Habánovou za výstavu »Argonauti ideálu«

Anna Habánová z katedry historie FP TUL uspěla v soutěži Kulturní počin za rok 2025. Výstava „Argonauti ideálu“ spolu s doprovodnou publikací, které Anna Habánová kurátorsky připravila pro Galerii Liberec, získala v kategorii Počin na území města třetí místo.

Historička umění Anna Habánová přebírala cenu v obřadní síni liberecké radnice z rukou náměstka primátora pro kulturu, školství a cestovní ruch Ivana Langra. *„Galerie Lázně Liberec je tradičním sběratelem předních umístění v této soutěži,“* uvedl náměstek Ivan Langr.

Kategorii posuzovala odborná porota složená ze 14 zástupců samospráv, uměleckého vzdělávání, architektury, výtvarného umění, sklářství, knihovnických služeb, cestovního ruchu, audiovizuální literatury.

„Třetího místa v ocenění Kulturní počin roku města Liberec si moc vážím. Galerie Liberec dala výstavě adekvátní prostor, za což jí patří upřímný dík. Při přípravě výstavy i knihy jsem zpracovala výtvarné umělce a umělkyně, kteří v první polovině 20. století tvořili nebo vystavovali v Liberci, tehdy německojazyčném Reichenbergu,“ říká oceněná historička umění a kurátorka Anna Habánová.

Německy hovořícími umělci a umělkyněmi z Čech, Moravy a Slezska se ve svých výzkumech a kurátorské práci zabývá dlouhodobě. *„Toto téma i ocenění je pro mě o to důležitější, že je věnováno právě zdejšímu regionu. Bez znalosti dějin a kultury místa, kde žijeme, mu není možné porozumět. Ocenění pro mne znamená nejen to, že o témata spojená s místní historií je stále zájem, ale že má smysl o nich přemýšlet a posouvat je i sebe myšlenkově dál, nebát se otevírat jejich kontroverzní momenty, ale hlavně pracovat s maximálním nasazením, pracovat nekonvenčně a přemýšlet nad divácky atraktivními instalacemi. Už teď vím, že je možné téma dál rozvíjet, tak uvidím, jaké se naskytnou možnosti,“* dodává doktorka Habánová.

Za svůj výstavní a knižní projekt „Argonauti ideálu“ získala Anna Habánová letos v březnu při slavnostním večeru pořádaném FP TUL u příležitosti Dne učitelů Cenu děkana za výjimečný počin ve vědecko-výzkumné a tvůrčí činnosti.

Loni 11. května získala Anna Habánová spolu s Ivo Habánem cenu VIZIUM za rok 2024 Kurátor / kurátorka roku za dlouhodobou kurátorskou, historickou a objevnou práci v oblasti výzkumu a

prezentace německočeských umělců a uměleckých skupin meziválečného Československa, přičemž se jejich činnost obzvláště projevila výstavním projektem „Nové realismy – moderní realistické přístupy na československé výtvarné scéně 1918–1945“. Cenu udílí Česká akademie vizuálního umění.

Čtyři dny nato pak ministr kultury České republiky udělil za výstavu „Nové realismy“ cenu Gloria Musaealis Galerii Hlavního města Prahy.

Adam Pluhař

<https://tuni.tul.cz/a/liberec-ocenil-historicky-katerinu-portmann-i-annu-habanovou-167571.html>